

FULL CATALÀ

Any I — Portantveu de COMUNITAT CATALANA de CENTRE AMERICA — No. 3
Redacció i Administració — Apartat 796 — San José, Costa Rica Maig-Juny 1944

Editorial

Les Nacionalitats Ibèriques

Un castellà que viu fora d'Espanya i de cara al món, n'Eduard Ortega i Gasset, publicà, no fa gaire, a «El Mundo», de l'Havana, un article demanant als castellans que comencin a castellanitzar-se, d'una vegada. Oi que sembla paradoxal? Doncs, no; cal que els castellans es castellanitzin, que vol dir el mateix que volen els catalans; catalanitzar-se. Es clar que tot esperit simple i primitiu, davant d'aquestes esquerdes dialèctiques creurà que això es un joc de paraules, sense sentit; però no, és una necessitat de vida o mort, que té la mateixa permanència de Ibèria, si vol començar a viure. Perquè aquella unitat que pensàren sense creure-hi, fer els Reis Catòlics—que per cert d'això en tenien ben poc—mai no ha estat una realitat viva i real; ho ha estat de paraula. Mai no ha estat més malament Espanya que des d'aquella ditxosa unió, unió que hagués deixat d'existir després de la mort d'Isabel, si el fill tingut en el segon casament de Ferran amb la damisella Na Germana de Foix, de divuit anys,—ell en tenia cinquanta set—no s'hagués mort, car hauria heretat tots els territoris de la Confederació Catalana Aragonesa, tant peninsulars com de fora i, de fet, s'hauria trencat aquella unió que els espanyolistes recalitrants volen veure com a creació dels esmentats Reis. La glòria i magnificència de Còrdova, la indústria d'Andalusia, l'esplèndida agricultura de València i Murcia, la cultura de la cort d'Alfons X, tot el vent s'ho emportà. . . Malgrat tenir un imperi on el sol mai s'hi colgava, la brutícia, misèria i incultura, vagabunderia, pillatge, i immoralitat eren les característiques de la pobre Espanya, en mans de reis estrangers que res tenien de comú amb els espanyols. A la mort d'aquell desgraciat Carles II, l'Embruixat, no hi havia ni un general, ni un marí, ni un estadista, ni un escriptor. . .

Cada regió hispana, a l'arribada dels alarbs, es valgué d'ella mateixa per a refer les coses que més estimava. I així veiem com Astúrics, Galicia, Lleó, Castella, Navarra amb Bascònia, Aragó, Catalunya, es desenvolupen independentment la una de les altres tot i guardant aquelles diferenciacions biològiques, filles dels pobles que passàren pel sòl ibèric. I així s'anaren expandint, unint-se entre elles per casaments i heretatges fins arribar a les acaballes del segle xv. Amb el matrimoni d'Isabel i Ferran, totes elles s'uniren políticament, mai espiritualment en una sola, i ja ho sabem, ni els fills dels que feren l'unió no en pogueren disfrutar. Totseguit hagueren de venir aquells reis germànics, primer, i francesos després.

Amb el temps i l'hàbit, les nacionalitats sotmeses anaren perdent el sentiment d'individualitat: l'Estat no donava lloc a divagacions de caràcter nacionalista però vingueren aires de fóra amb tuf de reivindicacions i promogueren un despertar en algú indret, i, des de aleshores, ja hi som: començàren les fòbies espanyolistes. No hi havia manera de comprendre que un poble que no era castellà pogués pensa de una manera que no fós castellana. I l'empenyar-se en portar-se tal com ú era, representava delictes de separatisme.

Fou primer Catalunya que volgué catalanitzar-se; després Bascònia i Galicia; i, ara, ja ho veieu, un castellà vell recomana als seus germans que també es castellanitzin, es a dir, que deixin de pensar en espanyol, sense deixar d'esser-ho, per pensar en castellà.

El mateix, exactament el mateix és el que fem nosaltres, i el que demanem que facin les regions que integren la Península. Que cada una es tregui el pès del cmi i desenvolupi llur personalitat, ben manifesta i clara. Que Catalunya sigui ben

PENSEM en el DEMA de CATALUNYA

Catalunya te una gloriosa història. Per estimular el sentiment patri s'ha parlat molt, en tota mena de publicacions, de l'ahir que els nostres avantpassats forjàren i que constitueix la nostra personalitat com a Nació.

Beneït sigui aquest passat, assenyat en tots moments. Els que regiren, en altres segles els destins de Catalunya, sapigueren sempre respectar drets i recordar deures. Es en l'equilibri d'aquest actuar en la vida, que deu recolzar-se un bon govern.

Estem en uns moments, no obstant, que enlloc de mirar enrera, per compte de rememorar el passat, convé que mirem vers l'avenir. La guerra condueix

Passa a la pág. 2

catalana, Bascònia inconfusiblement basca, Galicia, del tot gallega, Castella fortament castellana. . . Qui es que no veu en aquest formós mosaic de nacionalitats vives tot un esplet de grandor i de convivència humanes?!

Es carrinló voler que diferents pobles pensin segons una ideologia extranya; parlin una llengua que no es la seva, tinguin un dret que no correspon a les seves costums; un sistema educatiu renyit amb l'idiosincràsia llur. Resultat d'aquesta incomprensió es la malvolença de tots i un desnivell en la vida global de l'estat.

La mateixa incomprensió i tossuderia feren perdre aquestes terres i Cuba, i les Filipines, i tot. Però el trist és que els homes de la segona República, segons es veu, pensen i volen el mateix que aquells conservadors i liberals del segle passat.

Estem on hem estat sempre, i ara, amb motiu d'aquesta crida de l'Ortega i Gasset—no pas el filòsof, car aquest fa temps que pateix de ronquera,—diem, com ell als pobles germans d'Ibèria: manifesteu la vostra personalitat i tots units fem el conjunt hispànic amb una vida com mai no ha tingut.

LLORENÇ VIVES B.